

Un projecte de:
cinēma d'escola valenciana

BERLANGA

(PRIMÀRIA)

ORGANITZA:

À Punt
TELEVISIÓ · RÀDIO · WEB

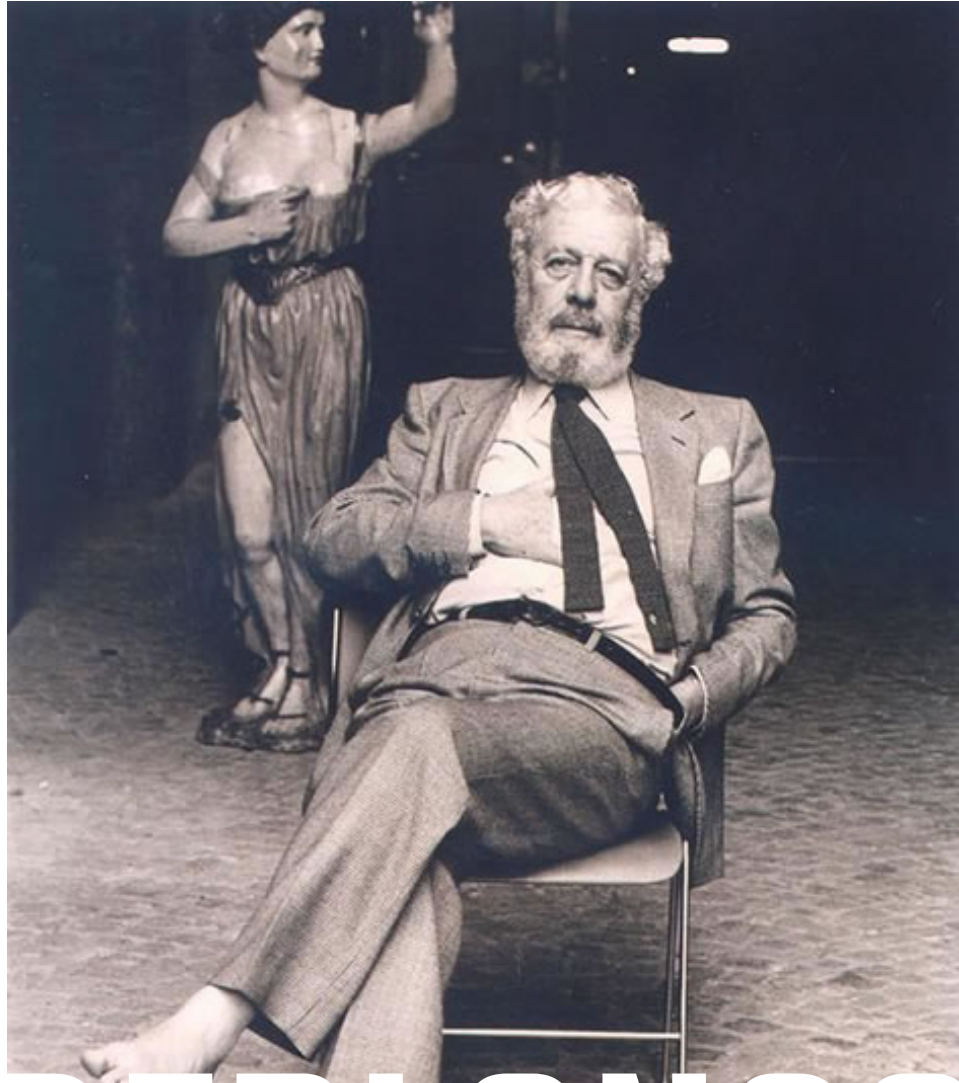
Escola valenciana
activistespelvalencia.org

COL·LABORA:

Berlanga FILM MUSEUM

BERLANGA

Luis García-Berlanga va ser un dels directors més importants del cinema espanyol del segle XX.

El seu nom complet era Luis García-Berlanga i Martí i va néixer a València el 12 de juny de 1921.

Va participar en dues guerres, la Guerra Civil Espanyola i la II Guerra Mundial. Afortunadament, en cap cas va haver d'enfrontar-se directament a l'enemic.

Després va estudiar a la Universitat de València, alhora que va començar a escriure guions per a fer pel·lícules.

També va cursar estudis a l'Institut de Investigaciones y Experiencias Cinematográficas, la primera escola de cinema que hi hagué a Espanya, on va començar a rodar curtmetratges.

El seu primer llargmetratge es va titular *Esa pareja feliz*. El va dirigir junt amb Juan Antonio Bardem l'any 1951.

Va dirigir més de vint pel·lícules: *El Verdugo*, *Plácido* o *Bienvenido Mister Marshall*, entre d'altres. Estan considerades verdaderes obres mestres.

Luis García-Berlanga va morir el 13 de novembre de 2010. La seua obra i el seu record són part de la història del cinema.

En el món del cinema els guionistes escriuen les històries, els actors i les actrius les interpreten, els camarògrafs les graven... Però saps què fan els qui les dirigeixen?

Quina és la diferència entre un curtmetratge i un llargmetratge?

LES PEL·LÍCULES DE BERLANGA

Les pel·lícules de Berlanga estan basades en situacions senzilles però de gran importància per al personatge protagonista, que es veu desbordat a causa dels esdeveniments.

“Todas mis películas han tratado de alguien que quiere conseguir algo y no lo logra porque la sociedad se lo impide.”

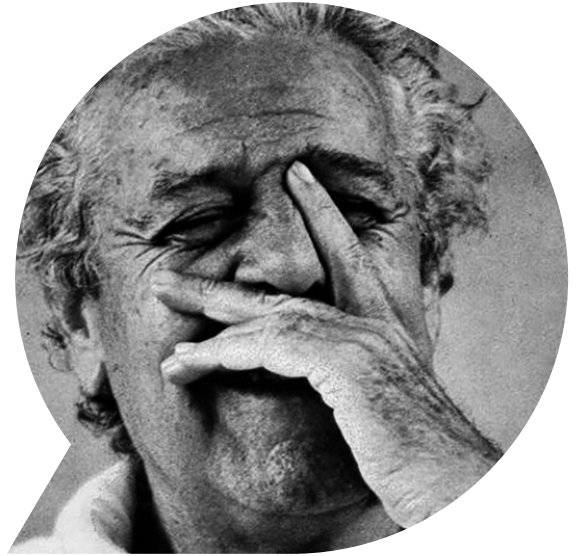
Quan hages vist *Bienvenido, Mister Marshall* o *Plácido*, recorda aquesta frase de Berlanga i fes un col·loqui amb els teus companys i companyes de classe. Què tenen a veure aquestes pel·lícules amb el que diu de Berlanga?

▶ PLA SEQÜÈNCIA

És habitual que en les escenes de les pel·lícules de Berlanga participen molts personatges. Per a rodar aquestes escenes, Berlanga feia servir una tècnica anomenada pla seqüència.

“Siempre he querido que mis películas sean un trozo de vida y no una ficción, por eso me lancé al plano secuencia, resultón por su movimiento interior, por la fluidez que imprime a la escena y por su humanización. No me interesan los esteticismos ni la perfección técnica.”

Habitualment una escena de cinema es grava fent servir diferents plans (primers plans, plans mitjans, plans generals) que després s'ajunten sense que pràcticament es noten els canvis. El pla seqüència, però, és un pla amb el qual es grava tota l'escena sense talls, d'una sola vegada, i en el qual s'utilitza el moviment de la càmera per a seguir als personatges, cridar l'atenció sobre els detalls o canviar de pla mitjà a primer pla o a pla general, per exemple.

Mira una escena d'una pel·lícula qualsevol i compta cada vegada que es fa un tall i canvia l'enquadrament. Després fes el mateix amb una escena d'alguna pel·lícula de Berlanga. Hi trobes alguna diferència?

▶ AUSTROHÚNGARO

Excepte en *Esa pareja feliz*, en tots els llargmetratges de Berlanga algun personatge diu en algun moment la paraula austrohúngaro.

“Al llegar a mi cuarta película, comprobé que en las dos anteriores, por azar, había metido la palabra austrohúngaro, que ya de por sí es muy rara, y había salido de una manera lúcida en esas películas. Entonces me dije: «voy a adoptar esa palabra tan divertida que ya ha salido dos veces» y la adopté como fetiche, como palabra talismán.”

Quan el guió d'una pel·lícula estava escrit, Berlanga havia de buscar la manera que almenys un dels personatges acabara dient austrohúngaro per qualsevol motiu.

Hui en dia la paraula austrohúngaro ens sona estranya i llunyana, però en el segle XIX i a principis del XX era una paraula completament normal. Ara ja només la trobem en els llibres d'història... I en les pel·lícules de Berlanga.

Investiga, pregunta, parla amb els companys...
Què vol dir austrohúngaro?

Ací tens una pista en forma de pregunta:
En quina pel·lícula de Berlanga es diu per primera vegada austrohúngaro? Si trobes l'escena on apareix entendràs de seguida què vol dir.

Hi ha molts directors que han signat les seues pel·lícules d'alguna manera particular. Et sona el nom d'Alfred Hitchcock? Si t'animes a investigar, trobaràs altres directors que, com Berlanga i Hitchcock, feien servir signatures ben interessants!

BIENVENIDO, MISTER MARSHALL (1953)

Bienvenido, Mister Marshall va ser el primer llargmetratge que va dirigir Berlanga en solitari. És una de les pel·lícules més conegudes de Berlanga i va guanyar dos premis al festival de Cannes.

El Festival Internacional de Cinema de Cannes és un dels festivals més importants i prestigiosos del món.

Bienvenido, Mister Marshall conta la història de Villar del Río, un poblet de Castella, en els anys 50. Quan els veïns s'assabenten que uns diplomàtics dels Estats Units es proposen visitar Villar del Río, decideixen organitzar-se per a impressionar els nouvinguts amb l'esperança d'obtindre beneficis de l'anomenat Pla Marshall, que poden millorar la malparada economia del poble.

Així doncs, els veïns comencen a decorar els carrers i a disfressar-se per a oferir una mena de teatre que s'adapte a les idees que els americans tenien sobre els espanyols de l'època, que res tenen a veure amb la realitat de Villar del Río. Alhora, els veïns mateixos somien amb les històries i la cultura dels Estats Units, que solament coneixen per les pel·lícules de Hollywood, tan allunyades de la seua miserable realitat.

Però... Què va ser el Pla Marshall?

▶ PLÁCIDO (1961)

Plácido és una pel·lícula de 1961, una de les més emblemàtiques del director i va ser candidata als premis Oscar.

És la Nit de Nadal. El protagonista, Plácido, acaba de comprar un motocarro a crèdit. Si no vol perdre el motocarro, que és el seu mitjà de vida, aquesta mateixa nit ha de pagar la lletra del préstec. I no té prou diners.

Al mateix temps, un grup de beates ha organitzat una subhasta amb artistes vinguts de Madrid i amb les famílies riques de la ciutat sota el lema «Ponga un pobre en su mesa» i en la qual cada família ha de convidar un indigent a passar el sopar de la Nit de Nadal.

Per si fora poc, la mateixa nit hi ha una cavalcada i una retransmissió radiofònica que va explicant com es desenvolupa l'esdeveniment. L'encarregat d'organitzar totes aquestes activitats ha contractat Plácido i el seu motocarro perquè passege per tota la ciutat una enorme estrella natalenca. Però tot comença a eixir malament i, per cada incident, Plácido i el seu motocarro són reclamats per a solventar el problema, de manera que acaba embolicat en tota mena de destrellats. Arribarà a temps de pagar la lletra del motocarro?

Tot el món s'aprofita de *Plácido* i el seu motocarro, però tot i això ell té problemes per a pagar la lletra del préstec i no troba qui l'ajude. Què penses d'aquesta situació?

EL VERDUGO (1963)

El Verdugo és una altra de les grans pel·lícules de Berlanga. Va guanyar el premi de la crítica al Festival Internacional de Cinema de Venècia el 1963.

El jove José Luis no troba nòvia perquè quan les dones s'assabenten que treballa en una funerària, li fugen espantades. A Carmen li passa una cosa pareguda: no troba nòvio perquè quan els homes s'assabenten que és la filla del botxí, també peguen a fugir.

D'una manera casual, José Luis coneix el botxí, Amadeo, i la seua filla Carmen, amb qui comença una relació sentimental. La relació es complica quan Carmen queda embarassada: hauran de casar-se. Però com que no tenen diners es veuen obligats a viure amb Amadeo.

Al mateix temps, Amadeo està esperant que li donen un pis de nova construcció, que té adjudicat precisament per ser el botxí. Però Amadeo està a punt de jubilar-se i el pis encara no està acabat. Si es jubila abans que l'acaben, no se'l podrà quedar.

Amb aquesta situació, Carmen i Amadeo s'empenyen que José Luis accepte ell mateix el treball de botxí, de manera que puguen conservar el pis, amb l'esperança que, al cap i a la fi, José Luis mai no haurà de trobar-se en la situació d'ajusticiar ningú.

Però, a José Luis, la idea d'acabar amb la vida d'algú amb les seues pròpies mans l'espanta tant o més que quedar-se sense el pis i sense diners, vivint per sempre a ca Amadeo. Sobretot el dia que, finalment, el reclama la guàrdia civil per a exercir la seua nova i trista professió.

Saps si hui en dia a Espanya hi ha la pena de mort i la figura del botxí? I en altres països?

LA VAQUILLA (1985)

La vaquilla va ser una de les pel·lícules més exitoses de Berlanga, una comèdia amarga sobre la Guerra Civil en què, com hem vist, Berlanga havia participat sent molt jove.

En una trinxera del front hi ha un batalló de soldats del bàndol republicà. Un centenar de metres més enllà, en una altra trinxera, estan els soldats del bàndol franquista. En la banda de la trinxera franquista hi ha un poblet que ha de celebrar les festes patronals, durant les quals faran els típics bous al carrer amb una vaqueta, com solen fer a tants pobles de Terol i de València.

Els soldats republicans fa setmanes que no tenen quasi menjar i, quan saben que en les festes hi haurà vaqueta, se'ls acudeix disfressar-se de soldats franquistes, creuar les línies enemigues i arribar al poble amb la finalitat de furtar la vaqueta i dur-la al seu costat de les trinxeres... Per a menjar-se-la!

D'una banda, hi ha un poble enmig d'una guerra civil, que té l'enemic a pocs quilòmetres de distància però que no vol renunciar a les festes patronals. I, de l'altra, un batalló tan fart de la guerra i tan famolenc que està disposat a arriscar la vida per tal de poder tornar a menjar alguna cosa que no siguen sardines de llauna.

BERLANGA FILM MUSEUM

El Berlanga Film Museum és un recurs en línia de l'Institut Valencià de Cultura dedicat al cineasta en què podràs trobar molta informació sobre la seua vida i les seues pel·lícules, fotografies, crítiques i documents.

Ací tens l'enllaç al lloc: <https://berlangafilmmuseum.com/>

GUIONS DE LES PEL·LÍCULES DE BERLANGA

En aquest enllaç pots trobar molts guions de Berlanga digitalitzats en PDF, a través de la pàgina del mateix Berlanga Film Museum:

<https://berlangafilmuseum.com/archivo/guiones/>

Si tens l'oportunitat i la curiositat de veure alguna d'aquestes pel·lícules i contrastar-la amb la lectura del guió, pots aprendre moltíssim sobre cinema, de com s'escriu i com es fa una pel·lícula, amb la qual cosa podràs gaudir de l'experiència del cinema per partida doble!

FILMOGRAFIA DE BERLANGA

Pots trobar les pel·lícules de Berlanga en diferents plataformes de continguts audiovisuals, a biblioteques, en el servei de préstecs de l'arxiu fílmic de l'Institut Valencià de Cultura o, si tens la sort de tindre'n encara alguna prop de casa, a les tendes de lloguer de DVD. I no perdes l'esperança de veure-les en una pantalla de cinema. Si hi pares atenció, potser les trobes en la programació de la Filmoteca de València!

CURTMETRATGES

Tres cantos (1948)
Paseo por una guerra antigua (1948)
El circo (1949)
Se vende un tranvía (1959).
Com a guionista.
Les quatre vérités (1963)
El sueño de la maestra (2002)

LLARGMETRATGES

Esa pareja feliz (1951).
Codirigida amb Juan Antonio Bardem.
Bienvenido, Mister Marshall (1953)
Novio a la vista (1954)
Calabuch (1956)
Los jueves, milagro (1957)
Plácido (1961)
El verdugo (1963)
Las pirañas (1967)
¡Vivan los novios! (1970)
Grandeur nature (1973)
La escopeta nacional (1978)
Patrimonio nacional (1981)
Nacional III (1982)
La vaquilla (1985)
Moros y cristianos (1987)
Todos a la cárcel (1993)
París-Tombuctú (1999)

Un projecte de:

cinēma d'escola valenciana

ORGANITZA:

À Punt
TELEVISIÓ · RÀDIO · WEB

ēscola valenciana
activistespelvalencia.org

COL·LABORA:

**GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

Berlanga FILM
MUSEUM

malabar
servels gràfics i editorials

